

TERAŻNIEJSZOŚĆ I PRZESZŁOŚĆ – TA TEMATYKA JAK ZAWSZE ŁĄCZY się na naszych łamach, inspirując do zadawania pytań i pozwalając na zgłębienie wiedzy o ludziach i miejscach z czasów minionych oraz dzielenie się informacjami o aktualnych wydarzeniach w świecie karaimskim.

Numer rozpoczynamy od rozmowy gdańszczanek – Hanny Pileckiej z Eugenią (Żenią) Firkowicz. Poznajemy opowieści o mało znanych chwilach w historii jednej z trzech karaimskich społeczności w Polsce, tej trójmiejskiej. Życie karaimskie rozwijało się tam bardzo intensywnie w latach 40., 50. i 60. XX wieku, a Żenia była w samym jego epicentrum jako córka Marcina Firkowicza i bratanica Bogusława Firkowicza, liderów tej gminy. Nadal bardzo aktywnie dba o karaimskie wartości i kontakty ze swoją liczną rodziną. „Firkowicze? A którzy?” – często słyszymy takie pytanie. Okazuje się jednak, że wszystkie znane nam rody mają wspólnego przodka. Zawikłane losy kolejnych pokoleń z Trok, Kukizowa, Łucka i znowu Trok przybliżyła nam Anna Sulimowicz-Keruth.

Zastanawiacie się, jak poznać lepiej historię swoich przodków, dowiedzieć się, kim byli i jaki pozostawili ślad na ziemi? Często wiemy zbyt mało, niewiele pamiętamy, nie zadaliśmy właściwych pytań w odpowiedniej chwili. Czasem jednak przydarza nam się druga szansa. Spotkało to Hannę Pilecką podczas redakcji wspomnień Emanuela Łopatto, który opowiadał o swoim dziadku, czyli pradziadku Hani – postaci nietuzinkowej, o której przeczytacie w poświęconym mu tekście.

Trocki epizod w biografii państwa Tatarkiewiczów przybliżyła nam Mariusz Pawelec, posiłkując się pamiętnikami Teresy Tatarkiewiczowej.

Czy przygotowaliście się już do letniego wypoczynku? W jakie miejsca planujecie podróżować? Opowiecie nam o tym po karaimsku? O odpowiedniej dialogi i zasób słówek zadbał ponownie Romuald Čaprockij.

6 maja 1903 r. zmarł w Haliczu wybitnie uzdolniony młody człowiek, poeta i żołnierz Zachariasz Abrahamowicz – upamiętniamy 120. rocznicę jego odejścia poezją Hanny Pileckiej oraz przekładami jego własnych tekstów. Są to przepełnione tęsknotą, nadzieją, ale i gniewem na nieprawość wiersze, które przetłumaczone zostały z języka ukraińskiego przez Michała Kuliczenkę i Hannę Pilecką.

O językowych Małych Księżstwach Rzeczypospolitej, o wydarzeniach w sercu Kurpiów, o niezwykłym miejscu i o niezwykłych ludziach opowiada Tomasz Wicherkiewicz, badacz języków mniejszościowych. Podczas takich spotkań, jakim była ogólnopolska konferencja naukowa *Mały Książę w świecie dialektów i języków dużych i małych*, nie mogło zabraknąć i karaimskich wątków: przecież *Mały Książę* to też *Kiči Bijčiek*.

Dzień Flagi Tatarów Krymskich to niezmiernie ważne patriotyczne wydarzenie dla wszystkich małych narodów Krymu, dlatego z dużą radością przyjęliśmy zaproszenie Susanny Izzetdinowej do wspólnego świętowania w Gdańsku, w Europejskim Centrum Solidarności. O obchodach opowiada nam Michał Łyszczarz.

Nie sposób nie napisać o końcu epoki – bo tylko w takich kategoriach możemy mówić, wspominając odejście profesora Szymona Pileckiego, przewodniczącego Karaimskiego Związku Religijnego. Robimy to w dwugłosie – o Prezesie piszą Adam J. Dubiński i Mariola Abkowicz – łącząc oficjalne pożegnanie z intymnością pamięci o bliskim nam człowieku.

Refleksyjno-wspomnieniowo ułożył się ten numer, mamy jednak nadzieję, że zaduma nie przeszkodzi nam w przygotowaniach do letnich peregrynacji i wielu radosnych wydarzeń w karaimskim świecie. ■

Spis treści

2 Od redakcji

W mowie przodków

3 Michał Lermontow
Malach – Ангел – Anioł

Portret współczesny. Karaimi w Polsce

4 Hanna Pilecka
Znad Galve nad Bałtyk... i z powrotem – wywiad z Żenią Firkowicz

Znane i nieznanne. Karaimskie rody

14 Anna Sulimowicz-Keruth
Skąd pochodzą Firkowicze?
20 Hanna Pilecka
Między dziadkiem a wnukiem

Z kart przeszłości. Karaimskie ślady

28 Mariusz Pawelec
Majówka w Trokach przed stu laty

Warto wiedzieć. Karaimska mowa

30 Romuald Čaprockij
Siožliašiuv tėtasy – Jazyn nieni kylma sahnyp sanadyjyz?

Uroda słowa

34 Hanna Pilecka
Piszę do Ciebie, Zachariasz
37 Wiersze Zachariasza Abrahamowicza
Do Ukrainy – I do nas także uśmiechnie się wiosna – Na obczyźnie

Wydarzenia i ludzie

40 Tomasz Wicherkiewicz
Mały Książę po kurpłosku. Wśród językowych Małych Księżstw Rzeczypospolitej
42 Michał Łyszczarz
Dzień Flagi Tatarów Krymskich

Pożegnania

46 Adam J. Dubiński
Żegnamy Cię, Sławku!
48 Mariola Abkowicz
Którzy odeszli

Co słyszać?

50 *Kalendarium*
50 *Jubileusz i pożegnania*